

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Biennii Peripatetici

Complectens Quæstiones Logicales Una Cum Institutionibus Dialecticis Ad Antiquorum Recentiorumque Mentem Resolutas, Nec Non Juxta Modernam Scholarum Peripateticarum Methodum Elaboratas & Explicatas

Kretz, Marquard

Herbipoli, 1749

§. 3. An voces sint objectum materiale Logicæ?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52248](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52248)

dem Logicè superveniens. Objectum materiale & formale Logicæ, quoad rem significatam, est *Operatio intellectûs, producta conformiter sua regula, à qua dirigitur.* Ex his jam patet, cur paulò ante dictum sit, objectum materiale & formale quoad modum significandi non dari *an- zecedenter ad conceptus nostros*: nam non datur reverà operatio intellectûs in communi præ- scindens à recta vel irrecta; à recta quidem *po- sitivè*, ab irrecta autem *negativè*; sed objectum materiale tantùm ita concipitur; nec rectitudo operationi verè physicè supervenit, sed concipitur ei supervenire, & in ea tanquam in ob- jecto materiali recipi non quidem *physicè*, ut forma statuæ in ligno, sed *metaphysicè*, sicut humanitas in homine.

§. III.

An voces sint objectum materiale Logicæ?

50. *Nota.* Vox est signum ad placitum, ad conceptus cogitationesque nostras exprimen- das institutum. Potest sumi vel primò- vel se- cundò intentionaliter. *Primò intentionaliter* sumpta, significat id, ad quod significandum est instituta, neque est affecta aliquâ denomi- natione Logicâ. *Secundò intentionaliter* sumpta, est vox affecta denominatione Logicâ, & præ- ter id, ad quod significandum instituta est, ali- am adhuc habet significationem dependentem ab intellectu, ut si dicam: *Homo est universale.* In qua propositione vox *Homo* sumitur secun- do intentionaliter, quia præter naturam hu- manam,

manam, ad quam significandam est instituta, significat abstractionem à singularitate, quam habet ab intellectu. *Status quæstionis* est de vocibus tam primò- quàm secundò intentionaliter, sumptis; An nimirum sint objectum materiale Logicæ *proximum & per se*.

§ 1. *Dico.* Nec primò- nec secundò intentionaliter acceptæ voces sunt objectum materiale Logicæ *proximum & per se*. *Ratio utriusque* est: quia actus intellectûs & cognitiones jam prius sunt logicè rectæ, quàm vocibus exprimentur; adeoque pro priori finem suum jam obtinet Logica in Conceptibus: Igitur voces semper seroveniunt. Justissimam proinde causam habemus eas à materiali Logicæ nostræ objecto excludendi. *Confir. 1.* Logica nullibi præscribit regulas pro vocibus, id quod ex solutione objectionum clarè intelliges: ergo voces ejus objectum esse nequeunt. *Confir. 2.* *Authoritate Aristotelis*, qui Logicam vocat artem & scientiam rationalem, nusquam verò vocalem. Item *Authoritate D. Thomæ* qui l. *Perihermenias* lect. 1. sic habet: *Cùm autem Logica dicatur scientia rationalis, necesse est, quod ejus consideratio versetur circa ea, quæ pertinent ad prædictas operationes rationis. & initio Poster.* Logicam dicit *mentalem*. *Alibi* asserit, Logicam totam esse in opere rationis dirigendo; nusquam verò dicit, Logicam dirigere voces. Quando autem l. 1. *Periher.* lect. 2. inquit, *significationem vocum pertinere ad principalem considerationem Logicæ*, Logicam sumpsit
latè

latè tantùm & impropriè pro arte politica conceptus suos aliis manifestandi, cùmque iis discursivè loquendi, prout Grammaticam includit.

52. *Obj.* Logica tradit regulas de vocibus rectè disponendis, & ipse *Aristot.* agit de univocis, æquivocis &c. ergo voces sunt objectum Logicæ. *R. N. Ant.* non Logica, sed manuductio ad Logicam tradit regulas de vocibus disponendis. Nec *Aristoteles* ex fine intrinseco Logicæ, sed potius ut manuductor agit de terminis in ordine ad docendos alios. Hoc dicendi fundamentum sufficiens habemus in Authoritatè *Arist.* & *D. Thomæ* supra cit.

Inst. 1. In vocibus v. g. in Syllogismo vocali reperitur ejusmodi artificium, quod nequit ad aliam scientiam reduci, quàm ad Logicam: ergo. *R. D. Ant.* in vocibus *representativè* sumptis, i. e., in quantum repræsentant conceptus mentis, reperitur ejusmodi artificium &c. *C.* in vocibus *entitativè* spectatis reperitur ejusmodi artificium &c. *N.* Totum artificium in vocibus entitativè sumptis, & certâ ratione in syllogismo v. g. dispositis, pertinet ad Grammaticam; quia Grammaticæ officium est, ita per voces reddere & manifestare conceptus, sicut sunt in mente.

53. *Inst. 2. & quæris:* An ergo planè nulla alia ars concurrat cum Grammatica ad certam hanc dispositionem vocum *entitativè* sumptarum v. g. in syllogismo? *R.* planè nulla: sed concurrat tantùm alia causa determinans ad talem &

ta-

talem vocum dispositionem. Hæc autem causa est *idealis*, nimirum ipse conceptus mentis *idealiter* dirigens grammaticum. Accipe similitudinem. Si quis statuam artificiosè à statuario elaboratam velit alteri coloribus depictam exhibere; is dirigitur partim ab arte pictoria, ne contra illam erret; partim ab illa statua *exemplariter* sive *idealiter* concurrente. Jam ad propositum: sicut statua depicta propter concursum *idealem* statuæ à statuario factæ non fit objectum artis statuariæ, & sicut ad illam imaginem ars statuaria nullatenus immediatè & directè concurret; ita etiam voces per hoc, quòd sint imagines conceptuum à Logica directorum, non fiunt objectum ipsius Logicæ, nec ipsa Logica ad illas immediatè & directè concurret.

Inst. 3. Eodem modo dici posset, quòd Rhetorica in opere Rhetorico dirigat tantum conceptus, Grammatica verò voces. *R. N. paritatem. disparit.* est: Rhetorica juxta omnes est *Ars benedicendi*, ejusque finis est *persuadere dictione*, & insuper varias tradit regulas de ipsa elocutione. Nihil tale reperitur in Logica, quæ est scientia directiva ipsius actûs rationis, non autem vocis.

Inst. 4. Logica dicitur scientia fermocinalis; ergo ejus objectum est sermo, & consequenter voces. *R. D. Ant.* Dicitur scientia fermocinalis ratione sermonis interni C. ratione sermonis externi. N. *Si reponas*: etiam in sermone externo reperitur rectitudo Logicæ; ergo etiam ratione sermonis externi dicitur scientia fermo-

D

cina-

cinalis. *R. D. Ant.* Reperitur per se N. per accidens. C.

Inst. 5. Voces externæ sunt modi sciendum ipsam Logicam, tum alias scientias: Sed modi sciendi sunt objectum Logicæ; ergo etiam voces externæ sunt objectum Logicæ. *R. D. maj.* Sunt modi sciendi *grammaticales C. formales, immediati & Logici.* N. Cognitiones, si-ve conceptus mentis faciunt intellectum *immediatè* scire; voces autem externæ *mediatè* tantum.

54. *Observa 1.* Quidam dicunt, voces externas esse objectum materiale Logicæ vocalis: verum cum Logicam vocalem dari solidè non probetur, sicut non probatur physica, vel Theologia, aut jurisprudentia vocalis; hinc hæc responsio aliàs facilis, meliùs à nobis rejicitur. 2. Dum terminus dividitur in *vocalem & mentalem*, hæc divisio non fit à Logica dirigente actum rationis; sed à Logico vel docente vel discente, aut certè à manuductione ad Logicam. 3. Logica non agit de *suppositionibus, universalibus &c.* ut sunt voces externæ, sed ut sunt voces internæ.

§. IV.

An tres mentis Operationes sint objectum materiale Logicæ?

55. *Nota.* Operatio mentis in genere significat cognitionem si-ve actum, quo potentia cognoscitiva, qualis est intellectus, objectum suum